

گزارش نمایندگان کانون و کلاه

در بیست و یکمین کنگره اتحادیه بین‌المللی و کلاه

در شماره گذشته با اطلاع خوانندگان محترم رسید که در بیست و یکمین کنگره اتحادیه بین‌المللی و کلاه که از تاریخ ۲۲ تا ۲۶ شهریورماه ۴۴ در شهر «آرنم» کشور هلند تشکیل یافت نمایندگان کانون و کلاه دادگستری مرکز شرکت کردند .
اینک متن گزارش نمایندگان مذکور برای اطلاع همکاران محترم درج میگردد :

هیئت محترم مدیره کانون و کلاه

با نهایت احترام معروض میدارد:

در تعقیب اجازه هیئت محترم و مأموریتی که بعده از آقایان و کلاه داده شده بود که بعنوان هیئت نمایندگی کانون و کلاه بریاست عباس نراقی نائب رئیس کانون در بیست و یکمین کنگره اتحادیه بین‌المللی و کلاه شرکت نمایند اینجانبان عباس نراقی مهدی ملکی ابراهیم اماسی خوئی دکتر محمد باقر شریعت زاده مشاور دکتر حبیب‌الله دادفر دکتر محمود پیشوا افتخار شرکت در کنگره را که از تاریخ ۲۲ شهریور ۴۴ تا ۲۵ شهریور ۴۴ در شهر آرنم در کشور هلند انعقاد یافت تحصیل نمودیم .

چون ایام اقامت اینجانبان در آرنم مصادف با روزهای تاریخی و پرافتخار تجلیل و تقدیری بود که ملت ایران یکدل و یکزبان بمناسبت آغاز بیست و پنجمین سال سلطنت پرمیمنت شاهنشاه آریاسهر بعمل می‌آورد و انجام وظیفه مقدس نمایندگی کانون و کلاه ما را از دخالت مستقیم در این جشن سعید در خاک ایران محروم نموده بود و حتی لزوم حضور در جلسه مجمع عمومی اتحادیه بما اجازه نمیداد که در دعوت جشن باسعادت شاهنشاهی ایران در لاهه شرکت نمائیم وظیفه خود دانستیم که مراتب خلوص و خورسندی خود را ضمن عرض تبریک تلگرافی بشرف مبارک همایونی معروض داریم که در همان موقع مراتب با اطلاع ریاست محترم کانون رسید .

در شرفیابی رؤسای هیئت‌های نمایندگی بحضور علیاحضرت ملکه هلند هنگام معرفی عباس نراقی رئیس هیئت نمایندگی ایران معظم الیها مراتب محبت ودوستی خود را نسبت بشاهنشاه آریا مهر عنوان و ابراز نموده و تصریح فرمودند که ذات مبارک ملوکانه مورد تقدیر و احترام ایشان بوده و از علائق معنوی و روابط دوستی دو ملت ایران و هلند شمه بیان فرمودند.

آقای دبرو ریاست کنگره که از مراسم جشن بیست و پنجمین سال سلطنت شاهنشاه دادگستر ما اطلاع حاصل نموده بود ضمن معرفی نراقی بعنوان یکی از نواب رئیس اتحادیه از موقع استفاده نمود و آن جشن بزرگ افتخار آمیز را در جلسه مجمع عمومی اتحادیه بهیئت نمایندگی ایران با بیانات واقعاً صادق و جالبی تبریک گفت که از طرف نراقی بنام هیئت نمایندگی ایران سپاس‌گزاری گردید و با کف زدن ممتد حاضرین مواجه شد.

با فراغ از مقدمه مذکور اجازه می‌خواهد برای استحضار آقایان وکلای دادگستری بنحو اختصار قسمتهائی از اساسنامه اتحادیه بین‌المللی وکلاء را با اصلاحاتی که اتفاقاً در همین کنگره آوردم در آن شده است ذکر و سپس بشرح برنامه کنگره آورم بپردازد.

اتحادیه بین‌المللی وکلاء Union International des Avocate که دومین اتحادیه بین‌المللی وکلاء است که کانون وکلای تهران در آن عضویت دارد در هشتم ژوئیه ۱۹۲۷ در شهر Charleroi در کشور بلژیک با استفاده از قانون ۲۰ اکتبر بلژیک که با اجتماعات و انجمن‌های علمی شخصیت حقوقی داده است تشکیل گردید و از بدو تأسیس تا بحال ۲۱ کنگره بین‌المللی در شهرهای مختلف ترتیب داده است که پس از قبول عضویت کانون وکلای تهران نمایندگانی در کنگره‌های مذکور داشته است. ولی در بیستمین کنگره که در بهار ۱۹۶۲ در شهر بن منعقد شده بود بعلت فوت مرحوم مبرور سرشار و تصادف تاریخ جلسات کنگره با عزاداری وکلای دادگستری حضور نمایندگان ایران مقدور نشد.

۱ - موضوع و مرام و هدف اتحادیه بین‌المللی وکلاء که هیچ نوع جنبه مذهبی و سیاسی ندارد عبارتست از:

الف - سعی در ارتقاء و بالابردن اصول اساسی شغل و کالت در دنیا مخصوصاً موضوع استقلال و آزادی وکلا بنفع اصحاب دعوا.

ب - برقراری و حفظ روابط دائمی بین کانونها و جوامع یا اتحادیه های ملی وکلا و اعضای آنها از نظر بین المللی و تقویت و همکاری با آنها.

ج - دفاع از منافع اخلاقی و مادی وکلا و مطالعه مسائل مربوط بنظامات حرفه وکالت از نظر بین المللی.

د - ترقی و توسعه علوم حقوقی در رشته های مختلف آن.

ه - کوشش در تأسیس یک مرجع قضائی بین المللی براساس عدالت بین ملتها از طریق حقوق و بمنظور تأمین صلح.

و - همکاری با کلیه تشکیلات ملی یا بین المللی که دارای هدف و آرمان مشابه باشند.

۲- اعضای اصلی اتحادیه بین المللی وکلا دستجاتی از وکلا که آزادانه بشغل وکالت اشتغال دارند میباشند که کاملاً و بطور عام و وسیعی طبق قوانین ملی سمت نمایندگی وکلا را دارند. (در ایران کانونهای وکلا مشمول این تعریف میگردند).

ولی استثنأً و با تصویب دفتر مدیریت ممکن است عضویت کانونها یا تشکیلات حرفه دیگری را که طبق قوانین ملی سمت نمایندگی خاصی را از وکلا دارند پذیرفت.

البته علاوه بر اعضای اصلی اتحادیه عضویت اتحادیه ها یا تشکیلات قضائی بین المللی دیگری که دارای هدف و مرام مشترکی با اتحادیه بین المللی وکلا باشند نیز بعنوان عضو هم فکر یا شریک پذیرفته میشود.

و ضمناً در تغییراتی که در کنگره آرنم در اساسنامه داده شد تصویب گردید عضویت وکلای که نامشان در یکی از کانونهای عضو اتحادیه ثبت شده است بنام عضو طرف مکاتبه Correspondant قبول شود ولی این پذیرش موقوف بتصویب کانون عضو اتحادیه بوده و فعالیت آنان باید منطبق با فعالیت کانونی باشد که نامشان در صورت وکلای آن کانون ثبت شده است.

۳ - ارکان رسمی اتحادیه عبارتست از: مجمع عمومی - شورا - دفتر مدیریت - ریاست.

الف - مجمع عمومی لااقل هر دو سال یکبار و معمولاً در موقع تشکیل کنگره در تاریخ و محلی که قبلاً توسط دفتر مدیریت تعیین شده است تشکیل میگردد.

و دستور و تاریخ و محل مجمع دو ماه قبل از تشکیل آن باید با اطلاع اعضاء برسد. شرکت کنندگان در مجمع عبارتند از اعضاء شورا و دفتر مدیریت. نمایندگان اتحادیه های عضو اصلی و عضو شریک اعضاء طرف مکاتبه و ناظرینی که دسته اخیر با تصویب دفتر مدیریت در مجمع حضور پیدا خواهند کرد.

مجمع عمومی بمسائلی که در دستور قید شده است رسیدگی می نماید قبول عضویت یا اخراج از عضویت رسیدگی به محاسبات سالیانه تغییرات اساسنامه انحلال اتحادیه انتخابات ارکانهای پیش بینی شده در اساسنامه در صلاحیت آنست.

تصمیمات مجمع با کثرت نصف بعلاوه یک آراء کشورهای که نمایندگان در مجمع حضور دارند اتخاذ میشود و در مورد تغییر اساسنامه یا انحلال اتحادیه حضور $\frac{2}{3}$ اعضا و اکثریت $\frac{3}{4}$ حاضرین ضروری است و در صورت عدم حصول نصاب مقرر مجمع دیگری دعوت میشود که در آن شرط حضور ضروری نبوده از طریق مکاتبه نیز میتوان رأی داد ولی نصاب تصویب همان $\frac{3}{4}$ شرکت کنندگان حضوری یا کتبی است.

هر کشوری صرف نظر از عده نمایندگان بیش از یک رأی ندارد و دارنده حق رأی باید قبلا از طرف اتحادیه کانون برئیس مجمع معرفی شده باشد. سایرین در مجمع حق اظهار نظر مشورتی دارند. کشورهای که سهمیه خود را نپرداخته اند حق رأی ندارند.

اخذ رأی علنی است مگر بتقاضای ثلث رأی دهندگان.

رأی دهنده حق تعیین وکیل را ندارد.

ب - شورا که ارکان مشورتی اتحادیه است در صورت ضرورت بدعوت دفتر مدیریت یا موقع تشکیل کنگره یا در فواصل بین مجامع عمومی تشکیل میگردد. اعضاء شورا از طرف کانونهای عضو برای مدت دو سال انتخاب میشوند و تعدادشان ده نفر برای هر کشور میباشد و اگر از طرف کانون مربوطه خلاف آن اعلام نشود برای دو سال دیگر تمدید میگردد.

شورا بدعوت بدفتر مدیریت که لااقل یک ماه قبل اعلام شده باشد تشکیل میگردد و نسبت بکلیه مسائلی که در دستور قید شده یا هر یک از شرکت کنندگان ۱۵ روز قبل از تشکیل جلسه شورا تسلیم دفتر مدیریت نموده است نظر میدهد. اعضاء دفتر مدیریت در جلسات شورا شرکت نموده صاحب رأی میباشد.

اخذ رأی انفرادی و سرانه است.

ج - دفتر مدیریت عالی‌ترین ارکان اداری اتحادیه است که مأمور تهیه مسائل قابل طرح در مجمع عمومی و اجرای مصوبات آنست. دفتر مدیریت خط مشی عمومی اتحادیه را تعیین و ارتباط بین ارکانهای اتحادیه و اعضاء را برقرار می‌سازد. اخذ کلیه تصمیمات اداری با دفتر مدیریت بوده و از نظر حقوقی نماینده رسمی کنگره است. دفتر مدیریت در مقابل مجمع عمومی مسئول میباشد و میتواند قسمتی از اختیارات خود را بر رئیس بدهد. اعضای دفتر مدیریت که از طرف مجمع انتخاب میشوند عبارتست از رئیس و یک نفر نایب رئیس اول از کشوری غیر از کشور رئیس و بتعداد دستجات اعضای اصلی هر کشور یک نایب رئیس از آن کشور یک یا چند حداکثر چهار دبیر از هیئت‌های مختلف و بالاخره یک نفر خزانه دار.

اعضای دفتر مدیریت برای دو سال انتخاب میشوند و سواى رئیس و نایب رئیس اول که قابل تجدید انتخاب بهمان سمت نمی‌باشند تجدید انتخاب آنان بلامانع است.

دفتر مدیریت میتواند با اشخاص دیگری بعنوان مخبر و رابط که نماینده دستجات عضو باشند مشاوره و همکاری نماید رؤسای سابق اتحادیه به خودی خود عضو دفتر مدیریت نباشند.

دفتر مدیریت با دعوت کتبی قبلی ۱۵ روزه از طرف رئیس یا دبیران طبق دستور جلسه مصرحه در دعوتنامه تشکیل میگردد.

مقام ریاست - مقام ریاست ارکان اداری جاری و دائمی اتحادیه است که متشکل از رئیس - رئیس سابق - نایب رئیس اول - دبیران کل - خزانه دار کل و عده مشاور با انتخاب رئیس میباشد.

۴ - امور مالی اتحادیه از طریق سهمیه که هر دسته عضو پرداخت میکند تامین میشود.

۵ - زبانهای رسمی اتحادیه فعلا فرانسه - انگلیسی - اسپانیولی - آلمانی و ایتالیائی است.

۶ - انحلال اتحادیه با تصویب مجمع عمومی فوق العاده است که از طرف دفتر مدیریت شش ماه قبل با گزارش مستدل دعوت بشود و در صورتیکه مجمع

رای بانحلال بدهد و هیئتی را برای تصفیه تعیین نماید رئیس وقت متصدی تصفیه خواهد بود.

همانطور که در مستخرجه اساسنامه اتحادیه ملاحظه شد دفتر مدیریت میتواند با اشخاص دیگری بعنوان مخبر و رابط که نماینده دستجات عضو باشند همکاری نماید.

معمول این است که برنامه کارکنگره قبلا در دفتر مدیریت وشورا مذاکره و تعیین میشود و این برنامه چند ماه قبل از تشکیل کنگره باطلاع اعضاء میرسد و برای هر موضوع یکنفر مخبر یا رابط رسیده از طرف دسته عضو معرفی میشود که با تماس با مخبر و رابط کل که از طرف دفتر مدیریت تعیین شده است و تهیه سئوالات و دادن جوابها گزارش جامعی توسط مخبر و رابط کل تنظیم و برای بحث در کنگره آماده بشود.

مطالبی که در کنگره ارنم طبق برنامه قبلی مورد بحث قرار گرفت عبارت بود از:

۱ - طرق شکایت مؤسسات خصوصی از تصمیمات کمیسیون CEE بازار مشترک اقتصادی اروپا که مقررات خاصی برای آن پیش بینی نشده است بمنظور حمایت و تضمین حقوق آنان.

۲ - مطالعه ماده ۱۷۷ عهدنامه بازار مشترک اروپا و بحث درباره تغییر و تعویض بعضی از مواد اساسنامه.

۳ - مبانی علمی و عملی حقوق دانان در کشورهای مختلف جهان و شرایط لازم برای نیل بمقام وکالت و قضاوت ونحوه تحصیلات و چگونگی کارآموزی

۴ - نمایندگی بازرگانی بین المللی اعم از انحصاری و غیرانحصاری با در نظر گرفتن قوانین و مقررات مربوط باین نمایندگیها در کشورهای مختلف و مسائل و حقوقی که وجود این نمایندگیها در کشورهای مختلف ایجاد مینماید.

در مورد مسائل مربوط ببازار مشترک اروپا چون از نظر کانون وکلای تهران فعلا حائز اهمیت فوق العاده نیست بعلاوه با وجود آگهی قبلی هیچیک از آقایان وکلاء در اطراف مسائل مورد بحث در کنگره نظری ابراز نداشتند کسی بعنوان رابط یا مخبر معرفی نگردید و طبعاً از طرف نمایندگان اعزامی هم مطالعه انجام نگرفت ولی البته مشکلات مورد بحث و تصمیماتی که در این دو موضوع

در کنگره گرفته شد در اختیار کانون و نمایندگان کانون میباشد و هر آینه افراد یا مؤسسات مربوطه یا آقایان و کلا مایل بکسب اطلاع باشند در اختیارشان گذارده خواهد شد. اما در مورد مبانی علمی و عملی حقوقدانان و نمایندگی تجارتي بين المللی مهدی ملکی و عباس نراقی بترتیب بعنوان رابط معرفی گردیدند و ایشان بسئالات مطروحه از طرف رابط کل جواب لازم دادند و طبعاً در جلسات کنگره در عین استطلاع از مذاکرات و تصمیماتی که در شعب مربوط بمسائل اول و دوم گرفته شد نمایندگان ایران در دو شعبه دیگر حاضر و مذاکرات را دنبال کرده و در بحث شرکت نمودند.

مبانی علمی و عملی حقوقدانان

اتحادیه بین المللی وکلا در بیستمین کنگره خود در ۱۹۶۴ در شهر بن با توجه بتوسعه اقتصادی فوق العاده فعلی و ملاحظه اکتشافات علمی و فنی اخیر و برخورد بوجود کارخانجات و مؤسسات بزرگ و عظیم تجارتي و صنعتی سندیکاها کنسرسیومها بانکهای بین المللی واحدهای صنعتی و تجارتي ملی و بین المللی که با ملازمه از نظر حقوقی مسائل نو و جدیدی را بوجود آورده است احساس نمود که مطالعه در اطراف کیفیت تعلیم و تربیت حقوقدانان و انتقاداتی که بر رویه فعلی آن وارد است و اصلاحاتی که در این زمینه بایستی معمول گردد باقتضای لزوم انطباق دانش و معلومات حقوقدانان با مقتضیات روز از جهت پیروی از هدف عالی اتحادیه بین المللی وکلا ضروری میباشد و اهمیت آن بخصوص از لحاظ وکلای عضو اتحادیه بعدی است که جا دارد کنگره یکی از برنامه های اساسی آتیه خود را باین موضوع اختصاص دهد.

در نتیجه پس از مطالعات لازم در شورا و دفتر مدیریت آقای دکتر رازنو وکیل دادگستری کلنی آلمان بعنوان رابط و مخبر کل تعیین و مقرر شد مشارالیه با تماس با رابطین و مخبرین اعضای اتحادیه و تهیه سئالات و گرفتن جواب گزارشی تدوین و تنظیم نماید تا در یکی از کمیسیونهای کنگره ارنم پایه مطالعه و بحث قرار بگیرد.

این گزارش در ۱۹ صفحه تنظیم و قبل از تشکیل جلسات کمیسیون در کنگره ارنم در اختیار شرکت کنندگان و علاقمندان گذارده شد و نسخه از آن بزبان فرانسه برای ضبط در پرونده مربوطه تقدیم میگردد.

قبلاً جا دارد بعرض برسد برنامه‌های فعلی دانشکده‌های حقوق که کم و بیش از اواخر قرن نوزدهم تنظیم یافته است چه در کشورهای اصلی و چه در ممالکی که از آنها اقتباس نموده اند هم از نظر علمی و هم از جهت عملی جوابگوی احتیاجات امروزی حقوقدانان لیسانسیه و فارغ التحصیل در مشاغل مختلفه حقوقی که بعداً انتخاب مینمایند نیست بطورمثال یک نفر لیسانسیه حقوق اگر حدود معلوماتش محدود ببرنامج دانشکده باشد از حقوق اجتماعی - حقوق صنعتی - حقوق هوایی - حقوق دریائی - حقوق مالی و محاسباتی - حقوق بیمه - حقوق کار حقوق بانکی و نظائر آن بکلی بی اطلاع بوده هر چند فرضاً حقوق رم و تاریخ حقوق را خوب بداند یا در کشور ما بمبانی و اصول حقوق شرعی مانوس و وارد باشد معذالک بقدری دامنه معلوماتش ناقص و نارساست که هم احتیاج بتکمیل اطلاعات خود در رشته تخصصی مورد نظر دارد و هم محتاج بکارآموزی نسبتاً طولانی می باشد تا بتواند قاضی - وکیل - سردفتر یا کارمند قضائی خوبی بشود.

و حال آنکه احتیاجات مؤسسات خصوصی و دستگاههای صنعتی بوجود افراد تحصیل کرده جوان و مطلع و آشنا با اصول و مبانی حقوقی بحدی زیاد است که در واقع عموم لیسانسیه‌ها را بخود جذب مینماید و این کیفیت از طرفی برای تکمیل کادر قضاوت و وکالت ایجاد اشکال و کمبودی می کند و از جانبی بعلت فقدان اطلاعات کافی بهره برداری از معلومات این جوانان نوکار آنطور که باید مطلوب واقع نمی شود.

کلیه اعضاء نمایندگان شرکت کننده عقیده داشتند که برنامه دروس دانشکده‌ها فاقد جنبه عملی بوده و تمریناتی که بنام کارهای عملی در بعضی دانشکده‌ها متداول است از قبیل تشکیل دادگاه و انتخاب شاگردان بسمت‌های مختلف قاضی و وکیل و دادستان هرچند که بخودی خود مفید است لیکن جنبه تعلیم عملی حرفه را ندارد. و بایستی بطور بسیار محسوس و منظمی جنبه عملی مسائل علمی و فنی بمحصلین ارائه و آموخته شود.

در مورد برنامه دانشکده حقوق عده کثیری معتقد بودند که اولاً باید محل مناسبی برای علوم اجتماعی و اقتصادی و بین‌المللی گذاشت و ثانیاً حقوقدانان باید علاوه برآنکه در دوره دوم متوسطه ادبیات و زبان را بخوبی آموخته باشند در سالهای اول دانشکده حقوق نیز باید این رشته را بطور تکمیل فرا گرفته باشند و همانطور

که گفته شد در مورد علوم جدیده مثل حقوق هوائی - دریائی - کار - بیمه - مالیاتی محاسباتی و غیره نیز باید اطلاعات متناسبی را تحصیل نمایند .

البته در کشورهای مختلف با توجه بتوسعه روز افزون اقتصادی و فنی و ملاحظه شرایط اجتماعی که دائماً در حال تغییر است در ظرف بیست سال اخیر تغییرات یا اصلاحاتی در طرز تعلیم و تربیت حقوقدانان داده شده است منتها در بعضی از این کشورها مثل انگلستان ، بلژیک ، آلمان ، سوئد و سویس بدون آنکه باساس تعلیم و تربیت حقوقدانان آنطور که متداول بوده تغییری بدهند به عمل اهمیت بیشتری داده اند و برای کارآموزی قبل از شروع بکار مقررات مخصوصی وضع نموده اند ولی در بعضی دیگر مثل هلند یوگوسلاوی و فرانسه اصلاحات و تغییرات مهم تری در امر تعلیم و تربیت حقوقدانان داده شده است در هلند یکسال و نیم دوره دانشکده را زیاد کرده اند و در این مدت دانشجویان مواد تخصصی را می بینند بعلاوه یک رشته سردفتری یک رشته مالی قضائی بر رشته های تخصصی موجود اضافه نموده اند که رشته اخیر برای کارمندان قضائی ادارات مالیاتی و مشاورین مالی کاملاً مفید است . در یوگوسلاوی علاوه بر آنکه بتعلیم حقوق کار حقوق اداری و اقتصاد بیشتر از پیش توجه شده است یک دوره تخصصی بنام درجه سوم پیش بینی شده است که پس از فراغت از تحصیل مواد اجباری شروع میشود و فعلاً شامل رشته های حقوق جزا - حقوق بین الملل - حقوق تجاری و حقوق دریائی است و در آتیة بسیار نزدیک حقوق مدنی نیز اضافه میگردد - دانشجویان پس از گذراندن این دوره تخصصی دیپلمی بجای دکتر که دیگر در آن کشور وجود ندارد دریافت میدارند و با عنوان استاد حقوق *Maitre de Droit* از همه مهمتر تغییراتی است که در طرز تعلیم و تربیت حقوقدانان در فرانسه دیده میشود .

برنامه های چهارساله دانشکده حقوق کمتر از سابق بیکدیگر مربوط است و از سال دوم شاگرد میتواند بین حقوق خصوصی و حقوق عمومی یکی را انتخاب کند - در کلاسهای سوم و چهارم مواد اختیاری بسیاری در مقابل شاگرد است که حتی در داخل کادر حقوق خصوصی یا عمومی که انتخاب نموده میتواند از آن مواد اختیاری که متناسب با ذوق او و نقشه تخصصی که برای آتیة خود دارد انتخاب نماید . در ظرف چهار سال دوره لیسانس کارهای عملی اجباری است و بعلاوه برای احراز تخصص چه در دوره لیسانس و چه بعد از آن کلاسها و دوره های

مخصوص فراوانی وجود دارد از همه قابل توجه تر تأسیس مرکز ملی تحقیقات قضائی برای داوطلبان شغل قضاوت است که برای ورود در آن باید در مسابقه بسیار سختی موفق شد - در این مرکز دوره کارآموزی قضات انجام میشود و مخصوصاً بجنبه عملی قضاوت من جمله تماس قاضی با وکیل و با پرونده اهمیت مخصوصی داده شده است . با وجود این تغییرات هنوز هم آنطور که از گزارش نمایندگان پیدا بود در اغلب کشورها از نظر تعلیم و تربیت حقوقدانان ناراحتی و نگرانی احساس میشود که اساس آنرا در نقص برنامه دانشکدهها و اینکه دانشکدههای حقوق میتوانند وظیفه اصلی خود را که آماده ساختن جوانان برای زندگی روز است میدانند و در این کشورها (با استثنای آلمان) نقطه مرکزی تعلیم و تربیت حقوقدانان تحصیلات منظم و مرتب دانشگاهی است . و دوره تخصصی برای مشاغل مختلف پس از اتمام دوره دانشگاه شروع میشود مثلاً برای کسی که میخواهد وکیل بشود کارآموزی نزد وکیل سرپرست نیز دوره تخصصی تلقی میگردد و وکیل کارآموز در دوره کارآموزی معمولاً در کلاسهای خواه از طرف کانون و خواه از طرف اتحادیه وکلای جوان در بعضی کشورها تأمین میشود مسائل مربوط بشغل و کالت را می آموزد .

گرچه جز در کشور فرانسه که برای دادن پروانه و کالت مطالبه تصدیق استعداد و کالتی را از متقاضی مینماید چنین تصدیقی در کشورهای دیگر وجود ندارد ولی معذک تقریباً در کلیه ممالک کارآموزی باید یک امتحان عملی و در بعضی ممالک مثل بلژیک و ایتالیا و سوئیس تاحدی هم علمی بدهد تا پس از موفقیت بنام وکیل قبول و شناخته شود .

برای قضات نشسته در بعضی کشورها مدارس و مؤسسات مخصوص وجود دارد که دیپلمه های فاکولته حقوق پس از گذراندن مسابقه در آن مؤسسات دوره تخصصی می بینند مثل فرانسه - ایتالیا - لبنان ولی در سایر کشورها فقط کارآموزی در محاکم پیش بینی شده است - در سوئد اغلب قضات را از بین وکلاء انتخاب مینمایند و در یونان فقط وکلای دادگستری میتوانند با مسابقه قاضی بشوند .

در مورد قضات ایستاده و دادستانها اغلب کشورها مثل قضات نشسته رفتار مینمایند . استادان دانشکده حقوق باید دارای معلومات بیشتری باشند و در

اغلب کشورها درجه دکترا حداقل ضرورت است و اغلب استادان دانشکده از وکلای دادگستری میباشند.

دستگاههای اداری حقوقدانان مورد لزوم را با مسابقه از بین داوطلبان لیسانسیه انتخاب میکنند و در بعضی کشورها کارآموزی بودن امتحان را برای مدتی قبل از احراز سمت رسمی ضروری میدانند.

حقوقدانانی که در مؤسسات اقتصادی مشغول کار میشوند نواقص تعلیمات خود را بسلیقه مؤسسه کارفرما بایستی تکمیل بنمایند. در سازمانهای بین المللی و مؤسسات خصوصی بزرگ اغلب رجحان میدهند که داوطلبان دارای چندین سال سابقه و کالت باشند.

در بین کشورهایی که آموزش و پرورش دانشگاهی وبعد از دانشگاه هر دو اجباری است کشور آلمان دارای وضع خاصی است باین معنی که کلیه حقوقدانان باید علاوه بر تحصیلات دانشگاهی دوره بعدی را نیز بگذرانند و بکسی حقوقدان میگویند که بعد از اتمام تحصیلات حقوق دوره کارآموزی را با موفقیت گذرانده باشد یعنی در واقع باید دارای دیپلم دانشکده و دیپلم کارآموزی بود تا بتوان وکیل قاضی - سردفتر - مدعی العموم و بالاخره صاحب شغل قضائی شد.

اتحادیه بین المللی وکلاء بالاخره پس از مباحثات مفصل در کمیسیون مخصوص به مطالعه امر تعلیم و تربیت نظرات و آرزوهای آن کمیسیون را در جلسه مجمع عمومی مورخ ۱۶ سپتامبر ۱۹۶۵ به شرح زیر تائید نمود:

۱ - تعلیم ادبیات و زبان برای کلیه حقوقدانان ضروری است و این امر تعلیم باید در مرحله تحصیلات متوسطه انجام پذیرد و در سالهای اول دانشکده تکمیل گردد.

۲ - تعلیمات اصولی و تئوریک باید حتی المقدور با مثالهای عملی آموخته شود و باید بنحو خیلی جدی و عملی مسائل حقوقی را از جنبه های عملی آن تعلیم داد.

۳ - در دانشگاه محصل باید مواد جامعه شناسی - اقتصادی و بین المللی را نیز بیاموزد.

۴ - محصلین حقوق باید بتوانند در دانشکده های کشورهای دیگر نیز

تحصیل کنند و بدین منظور باید برنامه‌های کشورهای مختلفه و تحصیلات آن در کشور دیگر معتبر شناخته شود.

۵ - یکدوره کارآموزی اجباری و مشترک برای مدت متناسب و معقولی برای حقوقدانان در هر شغلی که میخواهند انتخاب نمایند ضروری است.

۶ - این کارآموزی باید در کانونهای وکلاء - محاکم - ادارات عمومی و قسمتهای خصوصی انجام پذیرد بدون آنکه انجام این کارآموزی موجب گردد که از کارآموزی اختصاصی هریک از مشاغل عمومی صرفنظر شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی